

Ansvarsfull

tillståndsgivning

Information till dig som fattar beslut om
tillstånd att servera alkohol

Vad är ansvarsfull tillståndsgivning?

Att som politiker fatta beslut enligt alkohollagen är en mycket ansvarsfull uppgift. Den här broschyren är tänkt som ett stöd för dig som i kommunen har till uppgift att fatta sådana beslut. Länsstyrelsen som är regional tillsynsmyndighet har regeringens uppdrag att föra ut den nationella alkoholpolitiken i landets kommuner.

Alkohollagen är en social skyddslagstiftning

Den är i första hand till för att

- det ska råda ordning och nykterhet på serveringsstället
- servering av alkoholdrycker sker så att gäster inte kommer till skada
- undvika överservering
- undvika att underåriga gäster serveras alkoholdrycker

Den nuvarande regeringen har i flera sammanhang uttryckt att det är angeläget att minska alkoholkonsumtionen, inte minst för att den ofta bidrar till våldsbrott och övergrepp. En minskad alkoholkonsumtion förbättrar även folkhälsan och minskar många sociala problem.

Av förarbetena till lagen framgår att näringspolitiska överväganden alltid ska stå tillbaka för de rent alkoholpolitiska.

En noggrann tillståndsgivning är den bästa förebyggande åtgärden. Om olämpliga tillståndshavare kan stoppas redan vid ansökningsförfarandet kan många både alkoholrelaterade och ekonomiska problem undvikas.

Serveringstillstånd

Serveringstillstånd kan meddelas juridisk firma eller enskild person för servering till allmänheten eller till slutet sällskap.

Tillstånd kan avse servering året runt, årligen under viss tidsperiod eller vid ett enskilt tillfälle.

Med slutet sällskap i alkohollagens mening avses ett visst sällskap som förening, företag, klubb, personalgrupp etcetera.

Tillstånd kan även meddelas en restaurangrörelse som på beställning bedriver servering till olika slutna sällskap.

Krav ställs på dem som vill servera alkohol

Lagen ställer stora krav på de som får tillstånd att servera alkoholdrycker. De sökande ska vara personligt och ekonomiskt lämpliga.

För att vara **personligt lämplig** krävs att sökanden:

- inte är straffad för något allvarligt brott de senaste tre åren
- har dokumenterad kunskap om alkohollagen
- har fyllt 20 år

Om sökanden inte uppfyller dessa krav ska ansökan avslås.

För att vara **ekonomiskt lämplig** krävs att sökanden:

- inte är restförd eller har andra allvarliga ekonomiska anmärkningar
- kan visa varifrån satsade pengar kommer

Alla som ingår i sökandebolaget måste ha en god personlig vandel och uppfylla det ekonomiska lämplighetskravet. Dock räcker det med att hälften av bolagsmännen uppfyller kravet på dokumenterad kunskap om alkohollagen.

Restaurangbranschen utpekas ofta som en bransch i vilken det finns mycket svarta pengar. Det är därför av största vikt att det alltid görs en noggrann kontroll avseende satsat kapital.

Vid tvekan om sökandens ekonomiska skötsamhet och varifrån pengarna kommer ska ansökan avslås.

Dessutom...

En tillståndshavare ska ha ett kassaregister och erbjuda varje gäst ett maskinskrivet kvitto. Den 1 januari 2010 kommer denna regel att skärpas*.

Av förarbetena till lagen framgår det att polismyndighetens yttrande alltid ska väga tungt både vad gäller sökandens vandel och etableringens läge ur ordningssynpunkt.

** En översyn av Alkohollagen pågår, en remissrunda har genomförts under februari 2009. Eventuell lagändring väntas träda i kraft under 2010.*

Visste du...

Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket beräknar att det varje år undanhålls cirka 15 miljarder kronor från beskattning bara i restaurangbranschen.

För 1 miljard kronor kan man bland annat få

- cirka 8 000 hjärtoperationer (bypas)
- cirka 12 500 höftledsoperationer
- cirka 20 000 starr operationer
- Byggkostnaden för ett äldreboende med 25-30 platser är cirka 75 000 000 kronor
- Byggkostnaden för en förskola är cirka 30 000 000 kronor
- En medelstor idrottshall kostar cirka 20 000 000 kronor att bygga

Tillgång till lagad mat behövs för serveringstillstånd

Lagen ställer krav på att en tillståndshavare ska kunna servera lagad mat under hela serveringstiden. Därför kräver lagstiftaren att restaurangen

- har ett kök för allsidig matlagning
- är godkänd som livsmedelslokal
- har ett tillräckligt antal platser för matgäster

Kravet på att lagad mat ska finnas att tillgå finns bl. a för att man vet att en person som har ätit en ordentlig måltid innan eller i samband med alkoholkonsumtion inte blir lika berusad som en person som dricker på fastande mage.

Om restaurangen har en drinkbar ska denna utgöra en mindre väsentlig del av lokalen.

Lokalen ska även vara godkänd ur brandsäkerhetssynpunkt.

För servering till slutet sällskap ställs inte lika stora krav. Här räcker det med att tillståndshavaren har ett kök i vilket man kan varmhålla eller värma maten. Maten kan således tas från annat kök.

Av förarbetena till lagen framgår att miljöförvaltningens yttrande alltid ska väga tungt både vad gäller kökets utformning och eventuella störningsrisker för kringboende.

Varje kommun ska ha ett alkoholpolitiskt program

I det alkoholpolitiska programmet kan kommunen om man så önskar ställa upp strängare regler än vad som föreskrivs i alkohollagen. Kommunen har således möjlighet att bestämma lokala regler för en trivsam restaurangmiljö.

Sådana punkter kan till exempel vara:

- geografiskt läge (risk för alkoholpolitiska olägenheter)
- serveringstid
- inriktning
- överetablering

Serveringstider

Om inte kommunen beslutar annat får servering av alkoholdrycker påbörjas tidigast kl. 11.00 och avslutas senast kl. 01.00. Tillståndsmyndigheten har dock möjlighet att medge senare serveringstid.

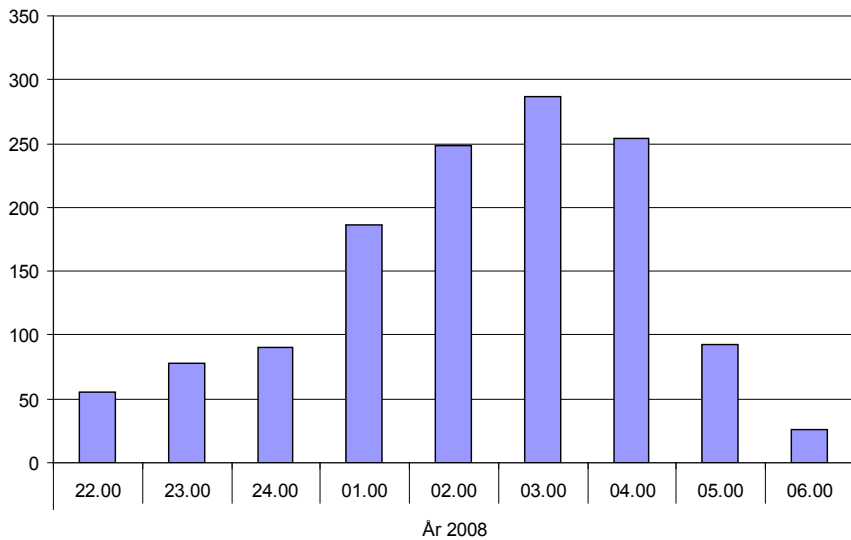
På uteserveringar är det vanligt att serveringstiden begränsas till kl. 22.00. Servering utomhus anses vara mer störande för de kringboende än servering inomhus.

En stor del av det gatuvåld som förekommer i Stockholms län har samband med annan serveringstid.

Enligt en undersökning genomförd av IOGT/NTO anser en klar majoritet (71 procent) av landets länspolisvärdar att ytterligare begränsningar i restaurangernas öppettider skulle leda till minskad våldsbrottslighet. Polisen uppskattar att cirka 80 procent av alla anmälda våldsbrott är alkoholrelaterade.

Enligt Statens folkhälsoinstituts rapport "Ansvarsfull alkoholservering i krogmiljö" (R 2007:9) beräknas den genomsnittliga kostnaden per våldsbrott till 177 045 kronor.

Av lagens förarbeten framgår att polisens och miljöförvaltningens yttranden ska väga tungt då kommunen tar ställning till restaurangens serveringstider.

Figur 1. Polisanmälda våldsbrott som inträffat på allmän plats, fredag till söndag mellan kl. 22.00-06.00 i Stockholms city år 2008. Källa: Kriminalunderrättelsetjänsten, City polismästardistrikt.

Tillsyn

Tillsynen kan delas in i inre- och yttre tillsyn.

Med **inre tillsyn** avses den tillsyn som alkoholhandläggaren bedriver från sitt skrivbord genom att begära in yttranden från till exempel Skatteverket och kronofogden.

Med **yttre tillsyn** avses den tillsyn som alkoholhandläggaren bedriver ute på restaurangerna. Denna typ av tillsyn bör ske i samverkan med polisen och/eller miljöförvaltningen.

Det är angeläget att alla tillståndshavare får minst ett tillsynsbesök om året.

Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över kommunerna. I Stockholms län arbetar Länsstyrelsen även med samordning av myndigheters tillsyn över restaurangerna i Operation Krogsanering.

Återkallande av serveringstillstånd

Om en tillståndshavare bryter mot alkohollagens regler eller om tillståndshavaren inte längre kan anses lämplig ska tillståndet återkallas.

Grunder för återkallelse av tillstånd:

- att det vid upprepade tillfällen uppstår olägenheter avseende ordning och nykterhet
- att tillståndshavaren inte följer alkohollagens bestämmelser, till exempel serverar personer under 18 år eller har öppet efter serveringstidens utgång
- att tillståndshavaren har gjort sig skyldig till brott eller inte betalar skatter och avgifter i tid
- att tillståndshavaren tillåter brottslig verksamhet på restaurangen

Om tillståndshavaren förstår allvaret i de anmärkningar som riktas mot verksamheten och vidtar kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med problemen kan kommunen i stället för att återkalla tillståndet meddela en varning.

Observera att för att varning ska kunna meddelas måste någon av de ovan angivna förutsättningarna vara uppfyllda.

Om kommunen inte är nöjd med verksamheten men förutsättning för att återkalla tillståndet inte föreligger finns det möjlighet att föreskriva om ett visst antal ordningsvakter eller besluta om att serveringen måste avslutas vid ett tidigare klockslag.

Den här broschyren är tänkt som ett stöd för dig som är politiker i kommunen och har till uppgift att fatta beslut om serveringstillstånd enligt alkohollagen.

Har du frågor eller vill beställa broschyren är du välkommen att kontakta någon av Länsstyrelsens länssamordnare.

Telefon (växel): 08-785 40 00.

Broschyren finns även att ladda ned från Länsstyrelsens webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm

© Länsstyrelsen i Stockholms län, uppdaterad september 2009

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN